

# NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG MA TÚY TRONG THANH NIÊN, THIẾU NIÊN Ở VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ HỒNG (\*)

**Tóm tắt:** Trong những năm qua, tình hình tệ nạn về ma túy ở Việt Nam đang có chiều hướng phức tạp, đặc biệt là đối với lứa tuổi thanh, thiếu niên. Bài viết đánh giá thực trạng công tác phòng, chống ma túy đối với thanh, thiếu niên trong thời gian qua; đồng thời chỉ ra một số tồn tại, hạn chế. Trên cơ sở đó, đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống ma túy đối với lứa tuổi thanh, thiếu niên trong thời gian tới.

**Từ khóa:** Công tác phòng, chống ma túy; nâng cao; thanh, thiếu niên.

**Abstract:** In recent years, drug situation in Vietnam has become increasingly complicated, especially among the youth and teenagers. This paper evaluates the current situation of drug prevention and control for the youth and teenagers in recent times, and points out some shortcomings and limitations. On that basis, a number of solutions are proposed to improve the effectiveness of drug prevention and control for youth and teenagers in the upcoming time.

**Keywords:** Drug prevention and control; enhancement; youth, teenagers.

Ngày nhận bài: 15/4/2024

Ngày biên tập: 27/5/2024

Ngày duyệt đăng: 14/6/2024

## 1. Tình hình tệ nạn ma túy trong thanh niên, thiếu niên ở Việt Nam thời gian qua

Để thực hiện mục tiêu phòng ngừa, ngăn chặn, đẩy lùi tội phạm và tệ nạn ma túy trong thanh, thiếu niên; giảm số lượng thanh, thiếu niên sử dụng trái phép chất ma túy, nghiện ma túy, vi phạm pháp luật về ma túy hàng năm, góp phần xây dựng thể hệ thanh, thiếu niên Việt Nam phát triển toàn diện có lý tưởng cách mạng, đạo đức, ý thức công dân, chấp hành pháp luật, đồng thời có sức khỏe, lối sống lành mạnh từ đó nâng cao vai trò, trách nhiệm của thanh, thiếu niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 140/QĐ-TTg ngày 02/02/2024 về Chương trình phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên đến năm 2030. Tuy nhiên, thực tiễn tổ chức thực hiện Quyết định số 140/QĐ-TTg cho thấy bên cạnh kết quả tích cực là chủ yếu thì hiện nay tỷ lệ thanh niên,

thiếu niên độ tuổi từ đủ 18 đến dưới 30 tuổi vi phạm pháp luật về ma túy đang có chiều hướng gia tăng.

Cụ thể, tệ nạn ma túy diễn ra ở nhiều lứa tuổi khác nhau, trong đó tập trung nhiều vào lứa tuổi thanh, thiếu niên. Hiện nay, cả nước có gần 230.000 người nghiện, người sử dụng trái phép chất ma túy và người đang bị quản lý sau cai nghiện có hồ sơ quản lý; khoảng 60% người sử dụng ma túy lần đầu trong độ tuổi từ 15-25, trong đó có nhiều em ở độ tuổi 13-15 tuổi. Trong số 95% người sử dụng ma túy tổng hợp thì có tới 70-75% số người từ 17 đến 35 tuổi, như vậy thanh, thiếu niên chiếm tỷ lệ lớn<sup>(1)</sup>.

Tệ nạn ma túy gây ra nhiều tác hại cho bản thân, gia đình, xã hội, nòi giống, dân tộc, ảnh hưởng xấu đến công việc, học tập, đạo đức, sức khỏe của tất cả mọi người nói chung và của thanh, thiếu niên nói riêng. Thanh, thiếu niên là lứa tuổi có những biến đổi nhạy cảm về tâm sinh lý và chịu sự tác động mạnh mẽ bởi các yếu tố khách quan bên ngoài. Tâm

(\*) ThS; Học viện An ninh nhân dân

sinh lý của lứa tuổi này phát triển chưa hoàn thiện, do đó nếu lạm dụng chất ma túy sẽ gây ra các hiện tượng gây yếu, kém phát triển, rối loạn sinh lý; trí nhớ giảm sút, khả năng vận động kém dẫn đến lười biếng, sa sút trong học tập và lao động. Thanh, thiếu niên cũng là giai đoạn có sự thay đổi lớn về nhận thức, luôn hứng thú, say mê tìm tòi khám phá cái mới, việc sử dụng ma túy sẽ làm giảm khả năng nhận thức, suy sụp ý chí, dễ dẫn đến những hành vi lệch chuẩn, ảnh hưởng đến tương lai. Bên cạnh đó, sử dụng ma túy trái phép còn kéo theo sự gia tăng các tội phạm về ma túy, như trộm cắp, cờ bạc, mại dâm, tàng trữ, vận chuyển, mua bán trái phép chất ma túy...

Theo số liệu của Bộ Công an, trung bình mỗi năm các lực lượng chuyên trách phòng, chống ma túy phát hiện, triệt phá trên 24.000 vụ việc về ma túy, bắt giữ hơn 35.000 đối tượng phạm tội về ma túy; trong đó, số vụ việc về ma túy do thanh, thiếu niên gây ra chiếm trên 45%. Thủ đoạn của tội phạm ma túy ngày càng tinh vi, khi các loại ma túy được ngụy trang dưới nhiều dạng mới như ma túy dạng thanh chocolate; trá hình giống đồ chơi, đồ ăn với các tên gọi như “tem giấy”, “bùa luỡi”, “nước vui”, “trà sữa”, “khô gà”... được bán công khai, dễ tìm kiếm và mua bán với giá thành rẻ, dễ sử dụng. Đặc biệt, các cơ sở kinh doanh có điều kiện về an ninh trật tự như quán bar, karaoke, vũ trường, nhà nghỉ... là những nơi rất dễ để các đối tượng thanh, thiếu niên lợi dụng để mua bán, sử dụng trái phép ma túy tổng hợp, “bóng cười”... tiềm ẩn những nguy cơ rất phức tạp về an ninh trật tự. Trong năm 2023, có gần 1.500 đối tượng sử dụng ma túy tổng hợp có biểu hiện loạn thần “ngáo đá”, gây ra 30 vụ phạm pháp hình sự<sup>(2)</sup>.

Trước tình hình phức tạp của tệ nạn ma túy trong thanh, thiếu niên thời gian vừa qua, lực lượng công an đã chủ động phối hợp chặt chẽ với các cơ quan, ban, ngành, các tổ chức đoàn thể, trọng tâm là Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh cùng các cơ sở giáo dục tích cực thực hiện các biện pháp tăng cường phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên. Bộ Công an đã phối hợp với Bộ Giáo dục và Đào tạo triển khai thực hiện Thông tư liên tịch số 06/2015/TTLT/BCA-BGDĐT về phối hợp thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc

gia và bảo đảm trật tự, an toàn xã hội, đấu tranh phòng, chống tội phạm, vi phạm pháp luật khác trong ngành giáo dục; phối hợp với Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh triển khai thực hiện Nghị quyết liên tịch số 03/2011/NQLT về phối hợp hành động phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên. Nhìn chung, trong thời gian qua các cấp, các ngành đã tổ chức triển khai công tác phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên cơ bản theo đúng quy định pháp luật và các chương trình, kế hoạch của Chính phủ. Công tác thông tin, tuyên truyền về phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên được quan tâm hơn. Công tác đấu tranh, phòng, chống tội phạm và vi phạm hành chính về ma túy ở lứa tuổi thanh, thiếu niên đạt được nhiều kết quả tích cực; đã phát hiện, xử lý được nhiều vụ án lớn về ma túy với số lượng lớn. Công tác dự phòng nghiện ma túy, cai nghiện ma túy và quản lý sau cai nghiện với các đối tượng là thanh, thiếu niên từng bước được quan tâm hơn.

## **2. Những khó khăn, vướng mắc trong công tác phòng, chống tệ nạn ma túy đối với thanh niên, thiếu niên**

*Thứ nhất*, một số lãnh đạo chính quyền các cấp, một số ngành, đoàn thể chưa thực sự đề cao tầm quan trọng của công tác phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên nên các hoạt động mới chỉ tập trung vào từng giai đoạn, thời điểm nhất định mà chưa thường xuyên, liên tục. Công tác tuyên truyền, giáo dục, phổ biến kiến thức về ma túy và kỹ năng phòng, tránh ma túy cho lứa tuổi thanh, thiếu niên còn thiếu chiều sâu, trọng tâm, trọng điểm; thiếu những chương trình tuyên truyền có chiều sâu về ma túy tổng hợp cũng như cần phải hướng nhiều đến nhóm đối tượng có nguy cơ cao. Công tác tuyên truyền, phát động quần chúng tham gia phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên chưa sâu rộng; tâm lý, thái độ kỳ thị với người nghiện ma túy vẫn còn phổ biến.

*Thứ hai*, sự tham gia của các ban, ngành, đoàn thể các cấp trong việc quản lý, giáo dục, cảm hóa người nghiện là thanh, thiếu niên tại gia đình và cộng đồng đạt hiệu quả chưa cao. Sự phối hợp giữa các ban, ngành, đoàn thể ở một số địa phương trong phòng, chống

tội phạm và tệ nạn ma túy trong thanh thiếu niên chưa chặt chẽ, thiếu chủ động. Việc rà soát, phát hiện người nghiện, vận động và áp dụng các biện pháp cai nghiện ma túy là thanh, thiếu niên thiếu kịp thời, phần lớn khi đối tượng lâm vào tình trạng nghiện nặng mới phát hiện và áp dụng biện pháp cai nghiện nên hiệu quả công tác cai nghiện không cao.

*Thứ ba*, công tác dạy nghề, giải quyết việc làm cho thanh, thiếu niên sau cai nghiện vẫn còn nhiều khó khăn. Các hoạt động hỗ trợ học nghề, cho vay vốn còn hạn chế; thiếu cơ sở tạo việc làm ổn định cho người nghiện là thanh, thiếu niên sau khi hoàn thành chương trình cai nghiện. Việc bố trí kinh phí cho công tác phòng, chống ma túy; chế độ, chính sách cho các lực lượng tham gia phòng, chống ma túy ở cơ sở còn hạn chế. Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ công tác phòng, chống ma túy chưa được quan tâm đầu tư. Lực lượng chuyên trách phòng, chống ma túy nói chung, lực lượng cảnh sát phòng, chống tội phạm về ma túy nói riêng còn mỏng, nhất là ở các tuyến, địa bàn trọng điểm; trình độ chuyên môn nghiệp vụ của cán bộ, chiến sĩ không đồng đều và còn một số bất cập nên chưa đáp ứng được yêu cầu công tác đấu tranh với tội phạm ma túy trong giai đoạn hiện nay.

### **3. Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tệ nạn ma túy trong thanh niên, thiếu niên**

*Một là*, lãnh đạo cấp ủy và chính quyền các cấp, các ngành, các tổ chức đoàn thể tiếp tục quán triệt, thống nhất nhận thức về tầm quan trọng của công tác phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên. Chỉ đạo các cấp, các ngành xây dựng các kế hoạch cụ thể hàng năm và triển khai thường xuyên, liên tục, coi kết quả thực hiện nhiệm vụ phòng, chống ma túy là một trong những tiêu chí đánh giá, bình xét thi đua, xếp loại cán bộ, công chức, viên chức hàng năm.

*Hai là*, tăng cường và đổi mới nội dung, hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật về phòng, chống ma túy và kỹ năng phòng, chống ma túy. Lực lượng công an cần phối hợp với nhà trường, tổ chức đoàn, đội thiếu niên tổ chức các hoạt động; lồng ghép nội dung tuyên truyền, phòng chống tệ nạn ma túy trong các bài giảng; tổ chức câu lạc bộ, thi tìm hiểu; xây

dựng nhóm bạn không sử dụng ma túy; mở hòm thư tố giác trong học sinh, sinh viên... Ngoài ra, cần đẩy mạnh tuyên truyền giáo dục cho các gia đình về tác hại của ma túy, tự giác chủ động phòng ngừa trên mọi phương tiện truyền thông đại chúng; nâng cao nhận thức cho các phụ huynh trong việc dạy dỗ và quản lý, kiểm soát chặt chẽ con em mình.

Để công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật về ma túy cho thanh, thiếu niên được hiệu quả, cần đa dạng hóa các hình thức, biện pháp tuyên truyền với nội dung dễ hiểu, dễ nhớ, dễ thực hiện, phù hợp với từng nhóm đối tượng, vùng miền; kết hợp giữa truyền thông đại chúng với tuyên truyền trực tiếp đến từng gia đình, tổ dân phố, cụm dân cư và các cơ sở giáo dục. Tổ chức các đợt cao điểm tuyên truyền phòng, chống ma túy cho thanh, thiếu niên hưởng ứng Tháng hành động phòng, chống ma túy (tháng 6 hàng năm); Ngày quốc tế phòng, chống ma túy và Ngày toàn dân phòng, chống ma túy (ngày 26/6); Tháng Thanh niên, Ngày thành lập Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh; Ngày Pháp luật Việt Nam... Đồng thời đẩy mạnh khai thác, sử dụng có hiệu quả các phương tiện truyền thông, các trang mạng xã hội và tăng cường vai trò, trách nhiệm của các cơ quan thông tin, truyền thông, tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và trách nhiệm của ngành giáo dục. Lồng ghép nội dung tuyên truyền, giáo dục phòng, chống ma túy trong các hoạt động văn hóa, nghệ thuật, thể dục, thể thao cho thanh, thiếu niên, học sinh, sinh viên tại địa bàn cơ sở và các cơ sở giáo dục.

*Ba là*, phối hợp chặt chẽ giữa lực lượng công an với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Hội Cựu chiến binh, Công đoàn, Hội Phụ nữ, Đoàn Thanh niên các cấp, các nhà trường xây dựng và nhân rộng các mô hình, phong trào toàn dân phòng, chống tệ nạn ma túy trong thanh, thiếu niên từ cơ sở như “Xây dựng cụm dân cư văn hóa, làng xã văn hóa không có ma túy”, phong trào “Phòng, chống ma túy trong trường học”, mô hình “Câu lạc bộ Chi đoàn giúp bạn”, phong trào “Toàn dân tham gia quản lý, giáo dục người lầm lỗi tại địa bàn dân cư”... để tăng cường công tác quản lý, giáo dục thanh, thiếu niên chủ động

công tác phòng ngừa, phát hiện từ sớm, giúp thanh thiếu, niên tránh xa tệ nạn ma túy; tạo môi trường lành mạnh, giúp đỡ, tạo điều kiện cho thanh, thiếu niên lầm lỡ được tái hòa nhập cộng đồng, có công việc ổn định.

**Bốn là,** lực lượng công an cần tăng cường công tác quản lý các cơ sở kinh doanh nhạy cảm trên địa bàn như các tụ điểm phức tạp về ma túy, từ đó tập trung lực lượng giải quyết triệt để, khoanh vùng đấu tranh làm lành mạnh địa bàn cơ sở. Lực lượng công an và công an xã cùng nhà trường, chính quyền địa phương triển khai quyết liệt không để các đối tượng tội phạm về ma túy lôi kéo học sinh, sinh viên; xây dựng khuôn viên nhà trường thoáng mát, quản lý hàng hóa căngtin, rà soát và sắp xếp lại các loại hình kinh doanh xung quanh trường học, cấm các loại hình kinh doanh dịch vụ mà quy định pháp luật không cho phép xung quanh trường học; thường xuyên kiểm tra khu vực xung quanh trường để chủ động phát hiện những học sinh, sinh viên có những biểu hiện xấu để kịp thời kiểm soát, cách ly, giúp đỡ, giáo dục.

**Năm là,** nâng cao hiệu quả công tác cai nghiện ma túy; điều trị nghiện ma túy; quản lý chặt chẽ thanh, thiếu niên sử dụng trái phép chất ma túy, nghiện ma túy và quản lý, hỗ trợ thanh, thiếu niên sau cai nghiện ma túy tái hòa nhập cộng đồng. Đẩy mạnh công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm và vi phạm pháp luật về ma túy nhằm ngăn chặn ma túy tác động đến thanh, thiếu niên. Các lực lượng chuyên trách thường xuyên nắm bắt, phân tích, đánh giá, nhận diện, dự báo chính xác tình hình tội phạm và vi phạm pháp luật về ma túy. Tổ chức triển khai đồng bộ các biện pháp nghiệp vụ nhằm kịp thời phát hiện, đấu tranh triệt phá các đường dây, tổ chức, băng nhóm, điểm, tụ điểm phức tạp về ma túy liên quan đến thanh, thiếu niên, nhất là các hoạt động ma túy “núp bóng”; hoạt động mua bán, tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy trong các cơ sở kinh doanh có điều kiện và dịch vụ nhạy cảm về an ninh trật tự; hoạt động mua bán, vận chuyển, lôi kéo, tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy liên quan đến không gian mạng...

**Sáu là,** coi trọng công tác cai nghiện cho các đối tượng thanh, thiếu niên nghiện ma túy để đảm bảo có thể quay trở lại tái

hòa nhập cộng đồng, tạo điều kiện bằng các chương trình sinh hoạt giao lưu văn hóa, văn nghệ, thể dục, thể thao; quan tâm tạo hoặc giới thiệu việc làm phù hợp với bản thân giúp họ có thu nhập ổn định; tiếp tục theo dõi quá trình sống của họ nếu có dấu hiệu quay trở lại với ma túy phải ngăn chặn kịp thời. Có chính sách hỗ trợ, khuyến khích các tổ chức, doanh nghiệp, cơ sở sản xuất tiếp nhận, đào tạo nghề và tạo việc làm cho thanh thiếu niên sau cai nghiện tái hòa nhập cộng đồng. Đẩy mạnh công tác xã hội hóa, tích cực vận động các nguồn hỗ trợ của các doanh nghiệp, các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước tham gia đóng góp nguồn lực cho các hoạt động phòng, chống ma túy, cai nghiện ma túy. Hoàn thiện tổ chức và nâng cao năng lực của lực lượng chuyên trách phòng, chống ma túy, nhất là tại các địa bàn phức tạp về ma túy đảm bảo đủ quân số để nắm địa bàn và triển khai lực lượng thực hiện các kế hoạch cụ thể; đầu tư kinh phí, trang bị thêm các loại phương tiện kỹ thuật hiện đại nhằm phục vụ việc phát hiện kịp thời, ngăn chặn và đấu tranh phòng, chống tội phạm về ma túy./.

#### **Ghi chú:**

(1) Xem: <https://laodong.vn/phap-luat/xay-dung-ky-nang-phong-chong-ma-tuy-cho-hoc-sinh-sinh-vien-1294512.lido>, truy cập ngày 01/5/2024.

(2) Xem: <https://vtv.vn/xa-hoi/chung-tay-phong-chong-ma-tuy-trong-cac-co-so-giao-duc-20240119180721626.htm>.

#### **Tài liệu tham khảo:**

1. Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 1001/QĐ-TTg ngày 27/6/2011 phê duyệt Chiến lược quốc gia phòng, chống và kiểm soát ma túy ở Việt Nam đến năm 2020 và định hướng đến năm 2030*.

2. Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 140/QĐ-TTg ngày 02/02/2024 về ban hành Chương trình phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên đến năm 2030*.

3. Bộ Công an và Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, *Nghị quyết liên tịch số 03/2011/NQLT về phối hợp hành động phòng, chống ma túy trong thanh, thiếu niên*.